

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredni ponedeljek in dnevi po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja snižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od štiristopenne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Kje je pomoč zoper Italijane?

Iz Trsta 18. okt. [Izv. dop.]

Iz raznih laških in nemških novin izvedeli ste že gotovo, kaj se je v našem tržaškem zboru pred nekoliko dnevi godilo. Poslanec Consolo govoril je namreč tako Avstriji sovražno, da ne more zdaj najprostejši seljak — in tudi vlada ne dvomiti, kaj nameravajo Italijani in italijančiči. Na vsaki način hočejo Trst, Gorico in Istro od Avstrije odkrušiti, ter potisniti v nenasiljivo brezdno laško. Tako hočejo in na to delajo lahoni, ki so do zdaj še avstrijski državljani.

Novine nam sosednjega kraljestva pa še na dalje obratajo svoje napade proti Avstriji. Dan za dnevom dokazujejo svoje sovraštvo do Avstrije, sadijo to sovraštvo v srce prostega naroda, in vse to ravnanje proti prijateljski državi gleda italijanska vlada ne le s svojimi lastnimi očmi, nego ona celo to podpira. Pod njeno protekcijo se v vseh italijanskih mestih ustvarjajo strelna društva, katera navdušuje ministerski predsednik Cairoli v pismih, katera se potem z njegovim dovoljenjem po novinah objavljajo. Vsa ta pisma naglašajo, da se čas hitro približuje, ko bode Italija vse svoje krepke može rabila, in da je zato silna potreba, da se mladina vadi orožje rabiti.

Tako pa se godi na Italijanskem, v deželi zavratnih napadov, katera se je le s tujo pomočjo do današnje velikosti razširila, katera se tudi zdaj hoče razširiti v dober kup, in katera je začela v ta cilj z Rusijo — in Turčijo koketirati, ker po njenem mnenju bosti te dve državi istersko Slovanstvo pomagali potisniti v široki italijanski goltanec.

A položaj objekta samega, za kateri se

lahoni trgajo, jako je kritičen; v Trstu in vseh prekmorskih mestih rujejo kupljeni lahonski agitatorji, katerim je vsakdanje delo petarde metati, izdajalske plakate razširjati, in prosti narod proti Avstriji ščuvati. V takem oziru odlikujejo se posebno Koper, Piran in Rovinj, prava lahonska gnezda.

Vse to pa mirnim očesom gleda naša vlada, in mesto da bi tem smelim italijančičem nekoliko lase pristrigla, zavije se v plašč neobčutnosti, in — kakor se je v tržaškem deželnem zboru pokazalo — kažejo nje organi celo strah pred temi italijanskimi pustolovskimi vitezi. Sicer se prosto ljudstvo do zdaj ne zmeni za vse te demonstracije, — to je resnica, a istina je tudi, da so te demonstracije strup, ki polagano mori zdravo mišljenje isterskega naroda. Slavjani isterski so od dveh stranij v opasnosti, od laške in nemške. Mi smo zmirom duhovščino in učiteljstvo pozivljali, ter še pozivljemo na delo, naj prosti narod podučuje, naj mu bistri moč razsojevati, da bode vedel kaj pomenjajo besede lahonskih prorokov, in kaj govore njih petarde. To storili smo zaradi tega, ker vsaj mi ne smemo mirne krvi gledati, da bi isterski narod našel svojo politično smrt v naročju „Italia irredenta“. Italija pripravlja se na vse kripelje na odločilen trenotek. General Bruzzo, italijanski vojni minister vzel bode svoj odpust, da bode naredil prostor družemu ministru, ki senjari za „nereseno Italijo“. Vidi se iz tega, da se sicer počasi, a se gotovo bliža trenotek, ki bode razsodil bodočnost Istre. Italijanov se bodedo Slovani isterski že ubranili, in tudi vlada zna, da more sama lahonski element le do neke meje brzdati, in je pa preko te meje ona nasproti Italijanom nezmožna, a da so pa

na tej strani Slavjani, ki bodo jedini mogli Lahom ukazati: do tu, a ne dalje.

V interesu države je torej, ako pride na krmilo avstrijske vlade tako ministerstvo, ki bode ne le jedne narodnosti, nego vsem pravična. V Slavjanih je moč, Slajanstvo, je lojalno, in prej ali slej bode se morala nanj nasloniti Avstrija, ker jedino le v tem našla bode ona svoj spas. Ako se bode to prekasno zgodilo, kriva bode posledic le avstrijska vlada sama, ker narod isterski jo je sam ob pravem času opozoroval na opasnost, ki preti celoskupnosti države. Vojsna z Italijo je neizogibna; tačas pa se bode pokazalo, kaj more narod, kateremu je bila vlada pravična, ali krivična. Ž.

Deželni zbor kranjski.

(XI. seja, 12. oktobra.)

(Dalje in konec.)

Poslanec Dežman pravi, da hudič, ki so ga po njegovem mnenju narodni poslanci v šolske postavi narisali, nij tako črn. Potem hvali narodne poslance, da so šolsko postavo izvrstno preštudirali, pravi, da so vsa nova določila o postavi popolnem v redu, da pa je posebno ljubljansko mesto v zameno tega, da je njemu narodna slovenska večina deželnega zbora zavarovala pravico, da je smelo samo imenovati svoje učitelje, in bilo v šolskih zadevah popolnem avtonomno, dobilo od nemškutarske večine „krasni dar“, da se mu zdaj sicer jemlje ta pravica, ali v zameno daje jeden zastopnik v deželnem šolskem svetu. Krajnim šolskim svetom, pravi, da je bila pravica imenovanja učiteljev jako sitna, da c. kr. okrajni glavarji niso taka strašila, kakor so jih opisavali narodni poslanci, in da ravno

Listek.

Davorin Fermevec.

(Nekrolog. Spisal Anton Bezenšek.)

Naj se nikdo spoštovanih čitateljev ne začudi, ako čita na naslovu ime, ki mu še morda doslej nij bilo поблиže znano. Ne bode mu žal, ako se z njim upozna. In verjetno je, da mnogim to ime še nij znano, ker blagi pokojnik zaradi svoje skromnosti nij s svojim imenom stopal v javnost, nego je delal za svojo slovensko domovino, katero je iz dna duše ljubil, na tihem, t. j. v ožjem krogu svojih rojakov, a delal je tam z velikim in srečnim vspehom, tako da zasluži, da se njegovo ime ne pozabi mej Slovenci. A njegovo življenje in njegov vrli značaj naj bode za primer in v zgled naše mladeži!

Ako sem si torej vzel za svoto zadačo, da napišem Davorinu Fermevcu malen nekrolog, vezala me je na to dolžnost, katero

imam nasproti blagemu pokojniku kot njegov iskreni prijatelj, a ker sem ga kot takov pre dobro poznal, veže me druga še lepša dolžnost, da kot domoljub drugemu vrlemu in plemenitemu domoljubu i rodoljubu v teh vrsticah vsaj skromen spomenik postavim.

Dne 3. t. m. čital sem v „Slov. Narodu“ pretužno vest, da je moj Davorin dne 1. t. m. v gospodu zaspal. Nij mi sicer došla ta novica iznenada, ker sem poznal njegovo nevarno bolehljivo stanje, a vendar me je neizmerno pretresla ko sem zvedel, da nam je smrtna kosa tako vrlega Slovence, a meni tako milega prijatelja, uže v tako ranih letih pokosila. — Pokojnikovo življenje bilo bi meni jako lahko pravedno in točno opisati, ker sem — kakor gore rečeno — bil njegov iskreni prijatelj, a še lepše bode se njegov značaj in okolnosti, v katerih je živel, pokazali, ako navedem v sledečem izvadke iz njegovega poslednjč pisanega mi lista, v katerem meni celo stanje svoje opisuje, in celo svoje srce odkrije,

kakor bi bilo za slovo, — kakor bi bil v naprej vedel, da mi piše poslednjikrat.

List je pisal dne 6. sušca t. l. v Žavcu, na svojej domačiji, kder je zadnje čase svoje bolezni preživel. In v njem pravi mej drugim sledeče:

„Dragi mi prijatelj! Če tudi to pismo pričnjam sam soboj, z mojo osobo, ali na ravnost rečeno, z mračnim toževanjem nad svojo nemilo osodo, mislil si boš, da sem postal nestrpiliv, nezadovoljnej in pesimist v najožjem pomenu besede. In vendar bi se motil, kdor bi me tako sodil. Ti, prepragi moj, vem da me uže od nekdanj dobro poznaš, in če Ti denes odkritosrčno povem, da se od takrat nijsem spremenil, ko sva se še na čarobnih obalih mile Savinje hladila, ko sva tuhtala in ugajala, kako bi se svet na korist Slovanstva preurediti dal. Jaz Te zagotovim, da sem še vedno tistih mislij, če tudi malo hladnejega temperamenta ko takrat. —

„In kljubu tej mojej izpovedanej neizpre-

Vesteneck je tist mož, kateri je sposoben navetovati denašnje postavo. O duhovščini pravi Dežman, da je bila, da je in da tudi ostane šoli neprijazna, in da je torej treba jako skleče in boleče operacije, kar se šolstva na Kranjskem tiče. Se ve da, da javkajo klerikalci, a to nič ne dene, zarja svobode bode po novejši postavi zacvetela in Kranjska bode srečna postala.

Poslanec dr. Zarnik: Moji čestiti predgovorniki so stvar, o kateri denes obravnavamo, uže tako izcpili, da nij mogoče dosti novega povedati, vendar ker se denes naglašava v jedno mer od gospodov iz one strani potreba reform, hočem jaz povedati, kakšne bi morale biti uvedene te reforme po mojem mnenji, da bi bile za deželo res koristne, da ne bi bile samo fraza, ampak da bi bile v istini to, kar njih ime naglašava. V obče pa sem še zmirom istega mnenja, kakor sem ga uže jedenkrat v tej slavnej zbornici naglašal, da, kar se šolstva tiče, potrebujemo mi: eine frische fröhliche reaktion. Ko smo izgubili bitko pri Kraljevem gradu, izrastla je kar čez noč fraza: pruski učitelji so zmagali, „die preussischen schulmeister haben gesiegt“. Ta fraza je pa bila ravno tako neumna, kakor fraza, da je bil pri Kraljevem gradu konkordat tepen, kajti gotovo odločno liberalni in svobodni Italijani, bili so prav dobro tepeni pri Custozzi in pri Visu. A fraza je bila jedenkrat izdana, da nas so pruski šolmaštri zmagali, in avstrijska žurnalistika, ki je na kontinentu prva, kar se tiče fraze, popadla jo je, in počela jo mlatiti v jedno mer. Jaz sem se le čudil, da, ko so imeli Rusi pri Plevni nekoliko neudač, niso tudi za Turke navdušeni avstrijsko-nemški listi rekli, da so tega turški šolmaštri krivi, ravno kakor so bedastoče trdili, da se Turki za evropsko kulturo in civilizacijo bojujejo. Ali fraza se je obdelavala za šolmaštre, in na dan je prišla nova šolska postava, z njo pa tudi, ker je bil pri Kraljevem gradu tudi konkordat tepen, boj proti cerkvi.

To se ve, da je bila tudi nova šolska postava obrnena proti cerkvi, in kdor nij bil za njo navdušen, bil je se ve da klerikalec. A gospoda, koliko in kaj se razumeva pod pravim liberalstvom, in kaj pod napačnim, to mi uže dobro vemo. Gladstone je v istini največji liberallec na celem svetu, ali ker se je kot pravi liberallec v zadnji vojski po-

tegnil za svobodo Slovanov na Balkanu, začeli so ga uže nemški in nemškutarski listi zmerjati, da je reakcionarec, in da je celo ob um prišel. To menda pač jasno kaže, koliko fraza o liberalizmu pri vas pomeni, in koliko se je na njo ozirati tudi če se o šolstvu govori. — Na Angleškem in v severni Ameriki, kjer so gotovo svobodnejši, nego mi, se vlada za šolstvo čisto nič ne zmeni, celo za višje šole ne; tam je šolstvo popolnem v privatnih rokah ljudstva, in še le pod Lord Russelom ustanovilo se je ministerstvo za ubožne šole.

Tako se godi tam, kjer je prava svoboda doma, ali tam, kjer je liberalizem v frazi kakor na Francoskem ali pri nas, tam se mora pa vlada vtikati v šolske zadeve in delati na to, da jih ima popolnem v rokah, naj bode kar hoče. Pri nas v Avstriji se je počel boj pri preustrojenju šole ravno proti tistej korporaciji, pod katere vodstvom je bila šola najbolj dober kup, namreč proti duhovenstvu. Ko bi bil jaz na mesto g. Vestenecka zdaj po naših izkušnjah predlagal tako postavo, jaz bi nasvetoval vse drugače. Ravnatelj ljudske šole naj bi bil — župnik ali kaplan, zato, ker je zato mesto gotovo sposoben, kajti študiral je osem gimnazijalnih šol in 4 leta višje šole, okrajni šolski nadzorniki pa naj bi bili dekani, kateri so gotovo toliko izobraženi močje, kakor denašnji okrajni šolski inspektorji, od katerih bi jaz trdil, da kar se tiče vednosti, dostikrat niso vredni, da bi dekanom opanke odvezali.

S tem ravno, da takozvana liberalna stranka le na to dela, duhovenstvo od šole odrivati, razvija se šola pri nas slabo. Sama državna postava pravi, da naj bode odgoja otrok v ljudskih šolah religiozna in npravna. Tega mnenja more biti vsak, naj bode potem Darwinist ali nihilist; potrebo religioznosti v ljudstvu je celo uvidel „ole Vilem“, ko ga je Nobiling obstrelil, kajti dejal je svojim ministrom, naj gledajo in delajo na to, da se bo nemški narod v šoli tudi kaj vere učil. Ravno duhovščina pa ima uže po cerkvenih postavah nalog skrbeti za odgojo mladosti, in je to tudi rada zmirom storila. Ali bi bilo tako stanje pri šolstvu boljše, ali pa enako, kakor ga zdaj stvarjate, da se bode avtonomija, to se ve da samo tako zvana, krajnih šolskih svetov vzdrževala s policijo in kaznimi. Imenovanje učiteljev, to je reprezentacijo, naj bi žimele občine, pravo

imenovanje pa bi jaz izročil deželnemu šolskemu svetu.

Deželni šolski svet pa bi mi mogel biti sestavljen tako. Predsednik naj bi bil deželni predsednik, jeden glas škof ljubljanski kot virilist; dva zastopnika duhovenstva naj bi volili gospodje dekani kot okrajni šolski nadzorniki; dva zastopnika dežele kranjske (dva poslanca) naj bi volili deželni zbor, in sicer jednega kurija velikega posestva, in kurija mest in trgov, drugega pa kurija kmetijskih občin; za dva zastopnika učiteljstva naj bi deželni odbor terno nasvetoval. Razen tega naj bi bil še zastopnik mesta ljubljanskega, dva deželna šolska nadzornika, in referent vlade v šolskih zadevah. Tako sestavljen šolski svet bi zastopal vse stanove, in bi tudi sprijaznil vse s šolo, kajti bilo bi le za prospeh šole, ako bi jej bilo duhovenstvo prijazno.

Gospod Dežman gospodu Svetcu tako rad podtika, da ima navado trditi, da je belo, kar je črno, in narobe. No priliko imam denes o g. Dežmanu nekaj tacega dokazati. Pred nekimi meseci je bil zbor konstitucionalnega društva. Tam je znani učiteljski kričar Linhart vpil navaden vik, to je povišanje plače, pa da se mora krajnim šolskim svetom vzeti pravica imenovanja učiteljev. Gospod Dežman je temu kričarju odgovarjal, da nij na povišanje plače misliti, ker ima dežela uže toliko bremen, da se pa tudi to ne more zgoditi, da bi se vzela krajnim šolskim svetom pravica imenovanja učiteljev, kajti ako se jim še ta pravica vzame, potem jim ostanejo le bremena. Glejte gospoda, tako je govoril g. Dežman pred dvema mesecema, kakor stoji to zapisano v „Laib. Zeitung“ in „Laib. Tagblatt“, katera lista sem si jaz nalašč spravil, a kako je govoril denes? Ravno nasprotno, saj ste sami slišali.

Spominjate se gotovo še debäte v deželnem zboru zaradi imenovanja dr. Mrhala v deželni šolski svet, ko smo dokazali, kako se je gazila vsa postava in pravica dežele od strani vlade. Gospod Dežman je denes zajahal zopet starega šarca, ko je začel praviti, da jaz nijsem hodil kot deželni šolski svetnik k sejam te po mojem mnenji nelegalne skupščine. Mislil sem enkrat z opurtunito tako se udeležiti sej deželnega šolskega sveta in sem svojega kolega, kateri je jako vestno hodil k sejam, vprašal, bi-li bilo kake koristi, ako bi tudi

membi v načelih postal sem vendar v nekkih obzirih drugačen. Sam sebi bi moral namreč srce odrekati, če bi se ne zmenil za šibo, s katero me uže od nežne mladosti osoda tepe!“

„V 12. letu, tedaj še v otročjej dobi, zgrabila mi je smrt predobrega očeta, in ko sem kljubu tej nezgodi vendar še posiloma dalje študiral in brez pomoči od doma v največjej sili in potrebah gimnazijo dovršil, sedaj sem mislil, da si bom malo oddahnil.“

„S teškim srcem, a v največjih nadah zapustil sem meni uže jako priljubljeno staro-davno Celje, negotov še sicer, kam se čem v prihodnje obrniti, ali s trdnim sklepom v srcu, da naj uže bom kar hočem, povsod mora mi domovina prva skrb biti. — Oh, kako so šle hitro vse moje nade po vodi, kakor pena izginile so moje mladostne sanje! — Kako se mi je namreč v prihodnje godilo, znano Ti je dobro po mojih pismih. Koliko

sem jaz v smrtnih težavah in v strašnej negotovosti pretrpel, mej tem, ko so vsi moji tovariši kakor metulji med srkali iz polnih čaš, katere jim je „alma mater“ na vseučiliščih ponujala! In ko sem potem zopet nekoliko okreval, hitel sem v Gradec, da bi vsaj nekaj zamujenega popravil, a šel sem na vseučilišče le toliko, da sem se skoraj še huje bolan domov vrniti moral. Če ti povem, da se mi je letos vsa lanska bolezen še huje povrnila, bodi Ti dovelj. Vsi ljudje so me uže obsodili, da ne bom letošnje pomladi doživel, in kdo vé, če nemajo prav?! — Vendar jaz še životarim, in če tudi v največjih težavah, mislim vendar vedno na svoje prijatelje in se jih spominjam če le mogoče tudi pismeno. Najhujše rane seka mi spomin na mojo pred kratkim umrlo mater, katera so me tako radi imeli in tolažili. Sedaj pa, kamor pogledam krog sebe, vse prazno, vse mrtvaško. — Če se spomnim, da se mi tako godi v mojih najlepših letih, ko sem stoprav dovršil 22. leto,

izdihnil bi tudi jaz z našim Preširnom: „Okusil zgodaj sem tvoj sad, spoznanje!“

„Tako zapuščen, brez očeta, brez matere, brez vsake prave rodbine, veže me malo še na ta svet! — In vendar bi še rad živel! — Zakaj? Tega ti ne morem povedati. Zakaj beži muha, če jo hočeš ubiti? Zakaj se krivi črv, če ga hočeš poteptati? In vendar te živalice ne poznajo niti domovine, niti prijateljev. To dvojje, moj dragi, so torej še magneti, kateri me še nekoliko na ta svet vlečejo — in po pravici.“

„Z žalostnim srcem moram videti, koliko je še mej Slovenci neobdelanega, nezrelega, kar vse bi se še obdelovati in gojiti moralo. V srce me nasprotno zopet veseli, ker vidim, kako se tukaj in tam celina orje, kako se uže gojijo krasne cvetličice, ki so na našem vrtu rasti počele. Kako rad bi pri takem premišljevanju skočil mej delavce na tem ali onem polju! S kakim poželenjem bi se tega ali onega po-

jaz hodil k sejam. On mi je odgovoril, da se jako motim ako to mislim, kajti ves deželni šolski deželni šolskega sveta svet je taka birokratična mašina, da je vse zastoj protiviti se temu, kar birokracija hoče. Imeli smo svoj čas večino v deželni šolskem svetu, a ko smo sklenili, zaradi učenja slovenskega jezika na ljubljanskej realki, da mora biti ravnopraven z nemškim, je predsednik „brevi manu“ naš sklep ustavil. Kaj navzočnost neodvisnih udov v takej korporaciji koristi, vidi se iz tega slučaja.

Vesteneck kot poročevalec odgovarja in se sklicuje nato, da bode že odgovarjal v specialnej debati. O krajnih šolskih svetih i on trdi, da niso sposobni imenovati učiteljev. Sploh pravi, da zdaj bode odstranjen vpliv duhovščine, in zdaj bode šola na Kranjskem cvetela.

Predlog g. Svetca se ne sprejme, isto tako ne predlog župana Laschana. Tedaj je skleneno, da se počne specialna debate. Seja se potem, ko je trajala sedem ur, sklene.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 22. oktobra.

Cesar je pisal bivšemu ministerskemu predsedniku, knezu Auerspergu, ki se zdaj tako dolgo vlado vodi, da mu bode naslednik imenovan, lastnoročno pismo. V tem pismu cesar isreka svoje zadovoljstvo nad tem, da se je delna mobilizacija tako hitro in dobro izvršila, ko so bili zdaj prvič po občnej vojnej dolžnosti sklicani udje vseh stanov pod orožje. Cesar vidi v tem nov dokaz dolžnostnega čuta požrtvovalnosti in domoljubja vsacega, ki je bil zadet, kakor tudi vspešne delavnosti občin in upravnih oblastij; on naroča ministru predsedniku, celemu prebivalstvu, občinskim uradom in političnim uradom cesarjevo polno priznanje izreči. Tudi se zahvaljuje cesar za udeležanje prebivalstva pri skrbi za vrlo armado, za družine rezervistov in za ranjence, vse to njegovemu srcu dobro dene, pravi.

Denes se je državni zbor odprl. Po kratkosti, suhoparnosti in molčljivosti prestolnega govora v ogerskem zboru soditi, tudi v državnem zboru radovedneži ne bodo mnogo zvedeli.

Kakor se „Pest. L.“ z Dunaja piše, odpuščeno bode z demobilizacijo 57.000 mož, ostane jih pa v Bosni še 86.000 in 312 kanonov.

Kar se tiče glavnega poveljnika Filipovića, piše „Boh.“, da nij res, da bi kakova kriza zanj prišla. Tudi „Obzor“ piše, da Filipović

prijel, — ali mrzel pot na čelu opominja me bridko, da imam jaz vse svoje moči izključivo le boginji Morani posvetiti, da za me nij trava zrastle! — In če kljub temu roki povzdigniti hočem, da bi vsaj prijatelju svojo osodo potožil, opadeti mi utrpili roki in me tako siliti, da moram takle list po tri in še več dni pisati.“ —

... „Presrečno Te pozdravlja Tvoj nesrečni, a do smrti udani

Davorin Fermevec m. p.“

— Iz tega pisma se lahko vsak prepriča, da sem imel prav, kar sem v „Narodu“ trdil. Blaga duša si bil, predragi mi Davorine! Solze mi igrajo v očeh, ko si zmislim, da te nij več mej živimi! Kolike lepe nade, ki sem jih jaz in vsi, ki smo te poznali, v tebe stavili, izginile so mi zdaj, kakor se potopi val na morji. Teško mi postane pri srcu, če vidim, da osoda moje domovini tako jednega za drugim, ki bi jej mogli biti prej ali slej krepki stebri, nemilosrčno pobira. — Počivaj sladko! Spavaj mirno!

ne zapusti Bosne, da se torej klevetnikom, ki ga črne za panslavista, ne bode posrečilo odpraviti ga.

Cesar je ukazal s pismom na vojnega ministra, da se vsem vojakom, ki so bili za Bosno in Hercegovino mobilizirani, šteje leto 1878 kot vojno leto, in da dobodo vojno medaljo, ustanovljeno 1873.

Vnanje države.

Angleški državniki so se bahali še pred malo tedni, da so mir Evropi ohranili. Ali zdaj že drugače izpoznavajo. Minister Northcote je rekel v svojem govoru v Birminghamu 20. oktobra, da mora priznati, da je uzroka batij se in previdnim biti, da se delo berlinskega kongresa ne izkaže kot menj popolno, kakor se je mislilo in upalo. Zlasti na to bode treba paziti, kedaj bode morala ruska vojska zapustiti turško ozemlje, (maja meseca), za kar se je Rusija zavezala. — Če pa nij več onih pogojev, ki so tačas bili, ko se je Rusija zavezovala.

Tudi Italijani imajo zopet svojo ministersko krizo. Kralj je sprejel ostavko ministrov Corti in Bracietti. Ministerski predsednik je včeraj v Rim prišel.

Dopisi.

Iz Gradca 18. oktobra. [Izv. dop.]

(Reguliranje Pesnice v deželni zboru štajerskem.) Dolgo dolgo že se govori in piše o reguliranju Pesnice. Zdaj je bil predmet tudi deželni zbor postavil na dnevni red; a vprašanje še ipak nij rešeno. Nič preveč ne povemo, ako rečemo, da stojimo na istem stališču, kjer smo stali dozdaj. Še le takrat se bode reč morebiti nekoliko drugače zasukala, kadar se po nasvetu g. Duhača naredi nov načrt, namreč, da se struga Pesnice le v gorenjem delu popravi, ter se ta načrt, predložen drugikrat deželnemu zboru, odobri in sprejme. Prebivalci in posestniki srednje in spodnje pesniške doline ne bodo nikake koristi imeli pri tej izpeljavi; nasprotno, vode se bodo po takem v gorenjem delu Pesnice tako hitro zbrale, ter bodo tudi preje in z večjo silo rinile proti iztoku, kar mora naravno vsako povodenj v sredini in na koncu doline povečšati, in tem nevarnejšo storiti za tamošnje naseljence in njih posestva. Vrh tega pa tudi nij nihče za to porok, da bode to popravljanje pesniške struge v gorenjem delu odvrnilo vsako povodenj ravno v tem delu. Lehko se pripeti, da bode celo delo brez vspeha, ter bode Pesnica tudi kljubu

A mi tvoji preostali prijatelji, ki se niti nijsmo mogli udeležiti pogreba, pokazali bomo, da si nam nepozabljiv, s tem, da bomo obiskali tvojo gomilo, odkrili glavo in rekli: Slava tvojemu spominu!

Na koncu tega spisa pak mislim, da govorim iz srca vseh slovenskih domoljubov, ako rečem, da bi bilo vredno postaviti našemu Davorinu spomenik. Ne moremo sicer misliti, da bi mogli postaviti na grob kak večji spomenik, nego kak manjši ali dostojni spomenni kamen moramo mu postaviti. Prosim vas torej, Slovenci, darujte po svojih močeh nekoliko novcev, da čim preje to realiziramo. Nadejam se, da bi bilo uredništvo „Slovenskega Naroda“ pripravno, novce sprejemati in javno kvitirati, kar bo tudi uredništvo „Jugoslovanskega Stenografa“ rado storilo, in ob enem se morda stvori v Žavcu kak odbor, ki se bo pobrinil za spomenik. Prosimo!

V Zagrebu, dne 10. oktobra 1878.

temu Mariborčanom nosila pesek na njih travnike. In čemu se je zavrzel denar, katerega itak pomanjkuje povsodi? G. Duhač je lahko dober advokat, toda nič nam ne daje poročstva, da je tudi dober inženir.

G. Radač je mej slovenskimi poslanci jedini za reguliranje cele pesniške struge govoril. Naglašal je, da je to potrebno iz zdravstvenih ozirov, rekši, da je pesniška dolina gnezdo trešlike ali mrzlice. Mi sicer ne vemo, kake vire je neki imel g. Radač na razpolaganje, da je zasledil to prikazen v tako strašnej obliki mej Pesničarji. Dobro znano pa nam je, da se Pesnica za časa vsake povodnji hudo izlije pri vaseh Drebetinci, Jutromanci, Hvaletinci, Grinci, Gabrniki itd., kjer tudi skoro najdalje ostane. In ravno po teh vaseh je mrzlica, hvala Bogu, neznana bolezen.

Ako bi se pa res jednega ali drugega lotila bolezen, katero bi prouzročila povodenj, tako bodo vendar stroški za zdravlila in zdravnike dosti dosti nižji od onih, kateri bi po reguliranju struge Pesnice vsem bolnim in zdravim posestnikom narastli, ne oziraje se na to, kaka bi postala velika večina travnikov ali senošetij ravno po reguliranju. Treba se nam zdi naglašati zopet in zopet, da imamo Pesničarji že jedno staro Pesnico, in da je ta, katero hočejo gospodje po vsej sili regulirati, nova. Travniki pri starej Pesnici nam voda nikdar ne popali, še blizu tja ne pride. Zatorej pa na njih tudi toliko trave ne zraste, da bi imeli vsaj jedenkrat kositi; o paši se še govoriti ne more. In kdo po širokem svetu nam da zagotovilo, da se bode projektirano reguliranje bolje obneslo? Kdo more s polnim prepričanjem trditi, da so povodnji, kadar se delo dožene, nemogoče, a da rodovitnost travnikov ostane ista? Nihče.

Velika škoda je, da je umrl grof Kotulinsky, kateri je minolo leto prehodil celo pesniško dolino, da bi poizvedel mnenja prebivalcev o reguliranju. Mož je naletel ravno na veliko povodenj. Imel je z drugimi gospodi, kateri so bili njegovi spremljevalci, priložnost, študirati posebnosti pesniške povodnji. Slišal je tudi razne razloge starih in skušenih posestnikov, zakaj da se upirajo vsakemu reguliranju. Tudi Kotulinsky je prišel prej ko ne do spoznanja, da nasledki reguliranja nikakor niso tako gotovi, kakor se navajajo v izdelanem načrtu, da imajo kmetje celo prav, ako se dragim, gospodarstveno morebiti škodljivim poskušnjam odločno protivijo.

Enake pomisleke izjavil je v deželni zboru tudi grof Wurmbrand, kateri z obstoječimi razmerami nij neznan. Brez ovinkov je priznal grof tudi, da bode napajanje travnikov po dovršenem reguliranju jako težavno. Tega se posestniki jako bojijo. Brez dvombe pa so preračunjeni stroški enkrat prenizki, ako se hočejo narediti nasipi, splavi in sploh vse potrebne stavbe za tako napajanje. In teh stroškov z onimi za reguliranje skup ne poznajo niti kmetje niti gospodje, kateri vedno reguliranje Pesnice jahajo.

G. Pfrimer očital je indirektno posestnikom spodnjega dela pesniškega dola, da mislijo le na svojo korist, ker se protivijo reguliranju, češ, njim gnoji Pesnica travnike, mej tem, ko jih v svojem gorenjem teku uničuje z nanašanjem peska. Nam Pesničanom v srednjem in spodnjem delu dozdač nij znan noben velikodušen čin, niti mariborskih posestnikov v gorenjem pesniškem dolu v obče, niti gosp. Pfrimerja posebej. V denarnih rečeh

je vsak sebi najbližnji, vsak se naravno poteguje za svojo kožo. Velikodušna neumnost bi tedaj bila v očeh vsacega človeka z zdravimi možjani, ako bi dve tretjini posestnikov pustili svoja posestva uničiti, da bi se posestva ene slabe tretjine nekoliko zboljšala. In to bi se zgodilo takrat, ko bi se ustreglo željam g. Pfrimerja. Svet pa naj sodi, kje da vlada večja samopašnost.

Želja velike večine Pesničarjev je in ostane tudi naprej, da se izdelan načrt za reguliranje Pesnice vrže v papirni koš. Makulatura je sicer draga, pa prihranimo si še večje stroške.

Struga Pesnice naj se samo bolje snaži, posebno šuma ob straneh mora se marljivo sekati; kjer je voda nanese zemljo, mora se ta odstraniti, da postane časoma struga povsod enako široka. Posestniki mlinov jemljó tudi premalo ozira na posestnike travnikov. Vsak drži vodo v zajezi kakor najdalje mogoče, da se mu kola sučejo do zadnjega trenutka pred nastopom občne povodnji.

Mož po takem ima res nekaj zaslužka, a zabrani brzi odtok vode, katera prihaja naglo vedno močnejša, ter plane z vso silo iz struge na senožeti, njive in v vasi. To bi se gotovo ne zgodilo v tolikej meri, ko bi se odtok vode takoj s prva z vsemi sredstvi pospeševal.

Razne vesti.

* (Kako sodi Francoz o ruskej obrazovnej umetnosti.) Rusi so v svojem oddelu svetovne razstave v Parizu izložili 154 slik svojih slikarjev novejšje dobe. O teh slikah sodi neki strokovnjak v dnevniku „France“ ovako: „Za večino obiskovalcev ta oddel predstavlja popolno nepričakovano prijetno prikazen. Nikdo se nje nadejal najti tukaj toliko obilje prvotvornih izumenj nesumnjive vrednosti, in odlikujočih se neobičajno s razvitim osebnim rázom (karakterom). Rusija začne stvarjati národno umetnost. Mej rusko in angleško umetniško šolo je sorodnosti v rázu in slogu. Kakor angleški, tako tudi ruski umetniki radi potujejo. Oni se povsod učijo, jedni v Franciji, drugi v Nemčiji, Italiji. Ali kadar se domov vrnijo, vmah so Rusi. V njihovih delih je sledov te ali one šole, kar tudi ne more biti inako; ali ne more jim se ugovarjati, da so robski posnemali inozemne umetnike, pri katerih so se učili. Razvoj in pretóža narodnega ráza razliva se nad vsem v slikah ruskega oddela. Od 154 izloženih slik predstavlja skoro vse rusko življenje in rusko prirodu.“ Posle te občenite za ruske slikarje laskave ocene, preide razsodnik na pojedine znatnejše slike, kakor so četiri od Semiradskega, katerega v smelosti skladbe prispodablja Pavlu Veronesu, a v barvitosti Makartu; za tem zgodovinske slike Jakobija, rodoslike Repina, Jansona, Perona, Maksimova, Polezona, Makovskega, Kramskega, Korzhina, Grigoroviča itd. Osobito se hvalijo slike predstavljajoče krajine. „V Rusiji — pravi razsodnik — je zdaj šola krajinarjev, katera se more meriti s šolami vseh drugih dežel, in katera se nema biti prispodobe tudi s francosko šolo ne. V proizvodih ruskih krajinarjev razliva se živo čutenje krasote prirodne, globoka poezija, stroga in trezna oblika.“ Jeden od najboljših krajinarjev je Orlovski, onda Šiškin, Volkov, Dobrovoljski, Kovaljevski itd. Pa tudi ruska kamenosličba (mozaika) ceni se v toliko, da v njej vidi razsodnik opazno tek-mico italijanskej, v katerej veji obrazovne umetnosti so bili Italijani do zdaj prvi. — Evo, do kolike višine v umetnosti so se popeli uže zdaj naši slavjanski brati Rusi! Z.

Tuji.

21. oktobra:
Pri Slonu: Gabriel iz Dunaja. — Gaspari iz Begunj. — Csapo iz Trsta. — Svoboda iz Inomosta. — Moll iz Tržiča.
Pri Maliču: Železnik iz Prevoj. — Mohorčič iz Novoga mesta. — Altschul iz Dunaja. — pl. Goleth iz Hrastrnika. — Roller iz Dunaja.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Dramatično društvo.

Vsled odborovega sklepa sklicuje dramatično društvo v Ljubljani družabnike svoje v

izredni občni zbor,

kateri bode 30. oktobra t. l. ob polu sedmih zvečer v zgorenjih prostorih ljubljanske čitalnice.

Dnevni red:

Volitev častnih udov.

V Ljubljani, dne 22. oktobra 1878.

Franjo Drenik, Franjo Potočnik, tajnik, predsednik.

Vabilo

izvanredni občni zbor narodne čitalnice v Ljubljani,

kateri bode v sredo dne 30. t. m. zvečer ob 7. uri v zgorenjih čitalniških prostorih.

Dnevni red:

Volitev častnih udov.

Odbor narodne čitalnice v Ljubljani.

Umrli v Ljubljani.

11. oktobra: Ana Polley, roj. Virant, posestnica, 52 l., na sv. Jakopa trgu št. 3, oslabljenje.
12. oktobra: Janez Cilar, sin delavca, 3 1/2 m., na cesti v mestni log št. 10, atrofija.
13. oktobra: Jože Bergant, delavec v fabriki za tobak, 36 let, Florijanove ulice št. 11, vsled vodenice.
14. oktobra: Frančiška Zor, hči hišnika, 5 let, v Elizabetnej bolnici za otroke, vsled difterite.
15. oktobra: Filip Streitmunn, c. kr. realni profesor, 27 let, na tržaški cesti št. 3, vsled difterite.
16. oktobra: Bartelj Golio, prepotni delavec iz Tolmina, 52 let, obesil se je v kolodvorskih ulicah št. 39.
17. oktobra: Konrad Muk, sin uradnika na južnej železnici, 2 let 8 mesecev, v ulici na grad št. 10, vsled davice.
18. oktobra: Julija Peterca, hči peka 8 m. 9 d., na starem trgu št. 19, vsled atrofije.
17. septembra: Matevž Podlessek, prosjak, 50 l., vsled hrbtné sušice.
19. septembra: Marija Pavlič, delavka, 50 l., na raku; Miha Levec, mizar, 30 let, vsled pljučne tuberkuloze.
21. septembra: Rudolf Oblak, sin gostača, 3 l. 6 m., vsled davice; Julija Kolbič, hči služkinje 4 m. vsled oslabelosti.
22. septembra: Janez Lenarčič, sin posestnika, 30 l., vsled pljučne tuberkuloze.
24. septembra: Anton Trotelj, tesar, 32 l., vsled slučajnega ranjenja; Marija Jenetič, hči gruntarja, 1 l., na konvulzijah.
29. septembra: Janez Hribar, gostač, 53 let, na pljučnici.
30. septembra: Janez Benedek, delavec, 40 let, vsled pljučne tuberkuloze.
1. oktobra: Franc Pavlin, delavec, 81 let, vsled starosti; Marija Grm, hči delavca, 3 l., vsled črevesnega prehlajenja; Jera Sevsšek, šivilja, 30 let, vsled pljučne tuberkuloze.
3. oktobra: Janez Benko, goštač, 60 let vsled vodenice.
4. oktobra: Marija Grilo, delavka, 19 l., vsled pljučne tuberkuloze; Marija Šorič, soproga delavca, 40 l., na oslabljenju; Katarina Matinka, soproga delavca, 43 l., vsled pljučne tuberkuloze; Lojze Bonča sin delavca, 3 m., atrofija.
5. oktobra: Reza Pečnik, hči služkinje, 5 dnij, icterus malignus; Jože Borštnar, delavec, 38 let, vsled pljučne tuberkuloze.
- V c. kr. vojaške bolnici.
11. oktobra: Franc Jenut, podlovec dop. kompanije, 7. bataljona poljskih lovcev, vsled vnetice trebušne kožice.

Dunajska borza 22. oktobra.

(izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	60 gld.	75	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	62	30	"
Zlata renta	71	30	"
1860 drž. posojilo	111	50	"
Akcije narodne banke	789	—	"
Kreditne akcije	224	75	"
London	117	60	"
Napol	9	42	"
C. kr. cekini	5	63	"
Srebro	100	—	"
Državne marke	58	13	"

Kdor si hoče zdatnih pristranskih dohodkov

hitro in gotovo prisluziti, piše naj pod naslovom: „1000“ Annoncen-Expedition G. L. Daube & Comp. na Dunaju, na kar bode dotično izvedel.

V začetku šolkega leta se prav toplo priporočujejo sledeče šolske knjige:

- Kocen-Lapajne: Zemljepis za ljudske šole, cena 15 kr.
Netolička-Lapajne: Občna zgodovina za ljudske šole, cena 25 kr.
Netolička-Lapajne: Prirodopis za ljudske šole, cena 60 kr.
Netolička-Lapajne: Mala fizika za ljudske šole, cena 25 kr.
Decker-Lapajne: Fizika in kemija za ljudske šole, cena 70 kr.
Lapajne: Geometrija za ljudske šole, cena 24 kr.
— Domovinoslovje za ljudske šole, cena 12 kr. (334—3)
Dobé se pri „Učiteljskem društvu za slovenski štajer“, pri založnikih, knjigarjih in pisatelju.

Štev. 6553.

(355—2)

Razglas

za pet deželnih ustanov, in za več plačujočih učencev na deželnej vino- in sadjerejskejšoli na Slapu poleg Vipave.

Na deželnej vino- in sadjerejskejšoli na Slapu poleg Vipave z dveletnim podukom, izpraznjenih je za prihodnje šolsko leto, ki se prične dne 1. novembra, pet deželnih ustanov v letnem znesku po 120 gold.

Pravico do teh ustanov imajo ubogi sinovi kranjskih kmetovalcev, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja, in ki so z dobrim vspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Ustanove se ne izplačujejo na roko, ampak dotični dobivajo za to hrano, stanovanje in poduk v šoli.

Dalje je izpraznjenih več mest za plačujoče učence, kateri plačujejo po 120 gold. na leto za hrano in stanovanje, in po 20 gold. šolnine na leto.

Sprejmó se tudi redni zvananji učenci, ki plačujejo po 20 gold. šolnine na leto, in sicer na pol leta naprej.

Prošnjiki naj lastnoročno slovensko pisane prošnje do

konca oktobra 1878

če mogoče osobno izroče vodstvu deželne vino- in sadjerejske šole na Slapu.

Prošnjam je dodati rojstveni list, ter spričevala o čvrstem zdravju, lepem vedenju, ter o dovršeni ljudski šoli. Prošnjiki za ustanove predložiti morajo tudi ubožne liste, prošnji za plačujoča mesta pa primeren protopis vzdržavanja (unterhaltsrevers).

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 17. oktobra 1878.

Izurjen, nemškega in slovenskega jezika popolnem zmožen

koncipijent
ali dovršeni pravnik, dobi takoj službo pri advokatu

Dr. Gvidon Srebre,
v Brežicah (Rann).

(351—3)

Za prodajo

prav veljavnega blaga, brez stroškov, iščejo se gospodi vseh stanov. Pismena vprašanja sprejmlje z naslovom: B. K. 500, Haasenstein & Vogler na Dunaji. (325—11)

Marke Wir empfehlen geschützt.
als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zeltstoffe
der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(195—94)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.